

PSİKOLOJİK DANIŞMAN ADAYLARININ ÇOCUKLUK DENEYİMLERİ ALGISININ BELİRLENMESİ

Songül ŞAHİN¹

ÖZ

Anahtar Kelimeler

Çocukluk deneyimleri,
Psikolojik danışman,
Cinsiyet,
Sınıf

Bu araştırmanın amacı; Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan öğrencilerin çocukluk deneyimleri algısının belirlenmesidir. Alt amaçları ise çocukluk deneyimlerinin cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Farklı üniversitelerden toplamda 296 kişiyle çalışma gerçekleştirilmiştir. Sonuçta katılımcıların çocukluk deneyimlerini olumlu algıladıkları ve cinsiyet ve sınıf düzeyine göre çocukluk deneyimi algularının değişmediği görülmüştür.

DETERMINATION OF CHILDHOOD EXPERIENCES PERCEPTIONS OF PSYCHOLOGICAL COUNSELOR CANDIDATES

ABSTRACT

Keywords

Childhood experiences,
Psychological counselor,
Gender,
Class

The purpose of this research is to determine the perception of childhood experiences of Psychological Counseling and Guidance students. The sub-objectives are to examine whether childhood experiences differ according to gender and class variables. A total of 296 students from different universities have been studied. As a result, it was seen that participants perceived their childhood experience positively and perceptions of childhood experience did not change according to gender and grade level.

Citation: Şahin, S. (2018), Psikolojik Danışman Adaylarının Çocukluk Deneyimleri Algısının Belirlenmesi, ARHUSS, (2018), 1(1): 62-71

¹ Lisans Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, songulsahinpdr@gmail.com

1.GİRİŞ

Çocukluk deneyimlerinin insanın sosyal ve psikolojik gelişimini ve bütün yaşamı önemli ölçüde etkilediği günümüzde çoğu kuram tarafından ifade edilmektedir (Eryavuz, 2006; Kutlu, Batmaz, Bozkurt, Gençtürk ve Gül, 2007). Çocukluk dönemi anıları bireyin gelecek yaşantısını farklı şekillerde etkileyebilmektedir (Yeşil ve Aydın, 2007). Yine üzerinde durulan bir konu da bu etkinin gelecekte oluşturabileceği sorunlardır (Gluckman, Hanson ve Beedle, 2007).

Psikopatolojik araştırma bulgularına göre çocukluk deneyimleri yetişkinlikteki bir çok psikolojik sorunla ilişkilidir (Parker, 1983; Perris, 1994; Richter, Richter, Eisemann, Seering, ve Bartsch, 1994; Rutter, vd. 1997). Ebeveyn tepkisizliği, utanma ve istismar gibi olumsuz deneyimlerin bazı stres tepkileriyle ilişkili olduğu (Perry, Pollard, Blakley, Baker ve Vigilante, 1995) ve çocukluk deneyimlerindeki kronik stresin bireyin psiko-biyolojik süreçlerini etkileyebileceği sonucu gözlenmektedir (Schore, 2001).

Depresyona karşı savunmasız durumda bırakan bir kötü deneyim de istismara uğramış olmaktır (Hart, Gunnar ve Cicchetti, 1996). Bu tür çocukluk streslerinin temeli, çocukluk döneminde maruz kalınan ebeveyn davranışlarıdır (Gilbert, Cheung, Grandfield, Campey ve Irons, 2003). Ebeveyn tutumları ve aile ortamı kişiliğin oluşmasında önemli yere sahiptir. Ebeveyn tutumu ve aile ortamının çocukluk döneminden ileriki dönemlere bıraktığı izler olan kişilik özellikleri, benlik, psikolojik iyilik hali ve psikolojik rahatsızlıklardaki rolü ilgi odağındadır (Perris ve ark. 1994).

Bazı araştırmalar ebeveyn davranışlarının duygusal paylaşımlar, aşırı korumacılık ve reddetme faktörleri üzerine temellendiğini belirtmektedir. Bu bulgular gelecekte farklı psikolojik sorunlarla göz ardı edilemeyecek seviyede etkileşim içindedir (Richter, Eisemann ve Richter, 1991; Rojo-Moreno, Livianos-Aldana, Cervera-Martinez, ve Dominguez-Carabantes, 1999; Tiggeman, Winefield, Goldney, & Winefield, 1992). Birçok çalışmanın bu görüşü doğrular nitelikte sonuçları olduğu görülmektedir. Aile ilişkilerinin kopukluğu ve aşırı korumacılığın bazı nörotik (Feldman ve Gotlib, 1993; Gerlsma, Emmelkamp ve Arrindell, 1990) ve psikotik (Onstad, Skre, Torgersen ve Kringlen, 1993) bozukluklar ve depresyonla (Mackinnon, Henderson ve Andrews, 1992) ilişkili olduğu bulunmuştur.

Bir olaya verilen farklı tepkilerin de çocukluk deneyimleriyle ilgili olabilmesi nedeniyle incelemelerde kişinin davranışlarından çok, olayı değerlendirme, anlamlandırma alt yapısına bakmak yararlıdır (Gilbert vd. 2003). Çocukların seçim ve becerilerine verilen değeri oynadığımız oyunların güçlendireceğini savunan Sher, (1998, s. 1-5) bu oyunların benlik saygısının yanında ileriye yönelik kendini ve başkalarını sevmeye kapasitesinde olumlu etkiler bırakacağını ifade eder. Burns (2001)'e göre çocukların ileriki yaşlarında farkındalık bilinciyle hareket etmesi yaşadıkları deneyimlere bağlıdır ve deneyim alanı, çocukları yetişkinlerden ayıran özelliklerdendir. Çocukların deneyim alanını genişletmek, ileri yaşlarındaki deneyimlerini yönetme becerisini geliştirecek ve ileriki mutluluklarına yardım edecektir. Burns, bu deneyimleri kişinin kendini öğrenmesi için en temel süreçlerden olduğunu savunur. Henüz yaşanmamış deneyimlerin bilgisi ise metaforlarla sağlanır, terapötik öyküler ve masallar karşılaşılmamış sorunların simülasyonu niteliğini gösterir ve gerektiğinde kişinin bilgiye dönüştürüp kullanabileceği imgeleri zihnine yerleştirir. Yani, metaforların kullanıldığı öykü ve masallar çocuğun ileriye dönük problem çözme becerisini geliştirir.

Bireylerin psikolojik iyi oluşlarını sağlamak için çalışan ruh sağlığı mesleklerinden biri de psikolojik danışmanlık ve rehberliktir. Psikolojik danışma Tan (2000) tarafından şöyle tanımlanmaktadır: Psikolojik danışma, problemlili kişi (danışan) ile onun kişisel probleminin çözümüne yardımcı olabilecek uzman kişi (danışman) arasında, problemin çözümüne dönük olarak kişi-kişiyeye ve yüz-yüze cereyan eden bir yardım oluşumudur. Danışmanla danışan arasında cereyan eden bu yardım oluşumu, esasta, karşılıklı görüşmeler yolu ile cereyan eder. İki kişi arasında karşılıklı etkileşim yolu ile cereyan eden psikolojik bir yardım ilişkisidir. Literatürde belirtilen bilgilerden yola çıkılarak bu araştırmada insan ruh sağlığı için çalışacak psikolojik danışman adaylarının çocukluk deneyimlerini nasıl algıladıklarını belirlemek amaçlanmıştır. Ayrıca katılımcıların çocukluk deneyimlerinin sınıf ve cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi ise alt amaçlar olarak belirlenmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümü öğrencilerinin çocukluk deneyimleri algılarının cinsiyet ve sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelendiği bu araştırma, ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüştür.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmada Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda eğitim gören, çeşitli üniversitelerden 296 öğrenciyle yürütülmüştür. Çalışma grubuna ait demografik özelliklerin analizi Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Özellikler

		n	%
Cinsiyet	<i>Kadın</i>	216	73,00
	<i>Erkek</i>	78	26,4
	-	2	0,7
Sınıf	<i>1. Sınıf</i>	46	15,5
	<i>2. Sınıf</i>	119	40,2
	<i>3. Sınıf</i>	100	33,8
	<i>4. Sınıf</i>	31	10,5
Toplam		296	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırma katılımcılarını oluşturan Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik öğrencilerinden %73'ü kadın, %26,4'ü erkektir ve %0,7'lik kısmı kapsayan kişiler cinsiyetini belirtmemiştir. Araştırmanın örneklemini oluşturan Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı öğrencilerinin %15,5' i birinci sınıfta, %40,2'si ikinci sınıfta, %33,8'i üçüncü sınıfta, %10,5'i dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler "Çocukluk Deneyimleri Ölçeği" aracılığıyla toplanmıştır.

Çocukluk Deneyimleri Ölçeği: Akın, Uysal ve Çitemel tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek 15 madde; tehdit edici, boyun eğdirici, değersizlik içeren 3 alt boyuttan oluşmaktadır. 5'li Likert tipi kullanılan ölçekte 3 tane ters kodlanmış madde vardır. Alt

ölçeklerin her birinden ayrı puanlar alınabileceği gibi 6., 7. ve 9. maddelerin ters kodlanması ile ölçek toplam bir çocukluk deneyimleri (olumsuz yaşantılar) puanı da vermektedir. (Akın, Uysal, Çitemel, 2013)

2.4. Verilerin Toplanması

Veriler, birçok devlet üniversitesi, özel ve vakıf üniversitelerinde öğrenim görmekte olan Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı öğrencisine online ortamdan ulaşılarak uygulanmıştır. Uygulamadan önce katılımcılara verilerin kullanım amacı ve araştırmanın önemini anlatma niteliğinde bildiri sunulmuştur. Katılımcılarla test uygulama aşamasında oluşabilecek sorularına dair iletişim kurulmuştur.

2.5. Verilerin Analizi

İlk olarak Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı öğrencilerine uygulanan Çocukluk Deneyimleri Ölçeğinin ters kodlanan maddeleri üzerinde SPSS uygulaması ile düzeltme gerçekleştirilmiştir. Boş bırakılan bazı maddelere yine SPSS aracılığıyla veri ataması yapıldıktan sonra verilerin betimsel istatistikleri yapılmıştır. Verilerin normal dağılmaması analizlerin nonparametrik testler aracılığıyla yapılmasını gerektirdi. PDR öğrencilerinin Çocukluk deneyimlerinin cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test etmek için nonparametrik analiz türü olan Mann Whitney U ve Kruskal Wallis sonuçlarına bakıldı. Elde edilen istatistiklerin anlamlılığı 0,05 düzeyinde sınanmıştır.

3. BULGULAR

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı öğrencilerinin Çocukluk Deneyimleri Ölçeği'nden aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması değerleri Tablo 2 'de verilmiştir.

Tablo 2: Çalışma Grubunun Ölçek Analizlerinden Elde Edilen Bulgular

	N	Ortalama	Standart Sapma
Çocukluk Deneyimleri Ölçeği	296	32,88	10,41

Tablo 2’de görüldüğü gibi 296 örnekleme ulaşılan çalışmada PDR öğrencilerinin Çocukluk Deneyimleri Ölçeği’nden aldıkları puan ortalaması 32.88’ (Ss=10,41)dir. Olumsuz yargı içeren maddelerden oluşan ölçekten alınabilecek değerler max 67 – min 23 aralığındadır. Çocukluk Deneyimleri Ölçeğinden elde edilen ortalamanın minimum değere yakınlık göstermesinden Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı öğrencilerinin genel olarak olumlu çocukluk deneyimlerine sahip olduğu sonucuna varılabilir. Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı öğrencilerinin Çocukluk Deneyimleri’nin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan İlişkisiz, Nonparametrik Örneklem için Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı Öğrencilerinin Çocukluk Deneyimleri Ölçeğinden Aldıkları Puanların Cinsiyet Değişkenine Göre İlişkisiz Örneklem için Mann Whitney U Testi Sonuçları

Değişken	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Kadın	216	143,71	31041	7605	,203
Erkek	78	158,00	12324		

67

Tablo 3’e göre Psikolojik Danışman adaylarının çocukluk deneyimlerini algılamasının cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir. (U=7605, P> 0,05)

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı öğrencilerinin çocukluk deneyimlerini algılamasının sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan İlişkisiz, Nonparametrik Örneklem için Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo4: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı Öğrencilerinin Çocukluk Deneyimleri Ölçeğinden Aldıkları Puanının Sınıf Düzeyine Göre İlişkisiz Örneklem için Kuruskol Wallis Testi Sonuçları

Değişken	Kategori	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	P
Sınıf	1. Sınıf	46	128	3	6,28	0,09
	2. Sınıf	119	143,13			
	3. Sınıf	100	163,71			
	4. Sınıf	31	150,48			
	Toplam	296				

Tablo 4’e göre katılımcıların çocukluk deneyimlerini algılamasının sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı görülmektedir. [X² 3 =6,28, P> 0,05]

4. TARTIŞMA

Bu araştırmada katılımcıların çocukluk deneyimlerini iyi algıladıkları görülmüştür. Ayrıca cinsiyete ve sınıf düzeylerine göre farklılık çıkmamıştır. Literatür incelendiğinde çocukluk deneyimleri ile ilgili fazla araştırma olmadığı görülmüştür. Ancak Demiriz ve Ulutaş'ın (2016) çocuklar ve aileleriyle, çocukların ne kadar mutlu olduğunu belirlemek için yürüttükleri bir araştırmada çocukların mutluluk düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, bizim araştırmamızdaki cinsiyete göre farklılık olmadığı bulgusunu destekler niteliktedir. Yetkin aileler çocuklarına karşı cinsiyet farkı gözetmeden olumlu etkileşim ortamı sağladığı için bu sonucun normal olduğu düşünülmektedir.

Araştırmamızda çocukluk deneyimlerinin sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı görülmüştür. Tüm sınıf düzeylerindeki psikolojik danışman adaylarının çocukluk deneyimlerini olumlu algıladığı görülmüştür. Bu bulguya göre katılımcıların ailelerinin yetkin tutum sergilediği düşünülebilir. Çocukluk döneminde edinilen olumsuz deneyimler, bireylerin çeşitli psikolojik sorunlar yaşamasıyla ilgili olduğu için çocukluk dönemini mutlu hatırlamak önemlidir. Bireylerin psikolojik iyi oluşlarına yardım etmeyi amaçlayan psikolojik danışmanların ruh sağlığının yerinde olması demek bireylere daha sağlıklı bir şekilde yardım edebilmeleri demektir. Araştırma sonuçlarından yola çıkarak ilerleyen araştırmalarda psikolojik danışmanların çocukluk deneyimleri tekrar incelenebilir. Çocukluk deneyimlerini olumsuz algılayanlar için iyileştirici grupla danışma programları hazırlanabilir. Çocukluk deneyimlerini betimleyici farklı araştırmalar yürütülebilir.

KAYNAKÇA

- Akın, A., Uysal R. & Nihan Ç. (2013). Çocukluk deneyimleri ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. Sakarya Üniversitesi, Kastamonu Eğitim Dergisi, 21(4), 1541-1550.
- Burns, G. W. (2001). 101 healing stories for kids and teens. (N. C. Maral, Çev.) Ankara: Nobel Yaşam.
- Demiriz, S. & Ulutaş İ. (2016). Çocuklar ne kadar mutlu? Bazı değişkenlere göre çocuklarda mutluluğun belirlenmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 7(1), 16-24.
- Eryavuz, A. 2006. Çocuklukta algılanan ebeveyn kabul veya reddinin yetişkinlik dönemi yakın ilişkileri üzerindeki etkileri. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal BilimlerEnstitüsü. İzmir.
- Feldman, L.A. & Gotlib, I.H. (1993). Social dysfunction. In C.G. Costello (Ed.), Symptoms of depression (pp. 85-112). New York: Wiley.
- Gilbert, P., Cheung, M. S-P., Grandfield, T., Campey F. & Irons, C. (2003). Recall of threat and submissiveness in childhood: development of a new scale and its relationship with depression, social comparison and shame. Clinical Psychology and Psychotherapy Clin. Psychol. Psychother. 10, 108-115.
- Gluckman, P.D., Hanson, M. A. and Beedle, A.S. 2007. Early Life Events and Their Consequences for Later Disease: A Life History and Evolutionary Perspective, American Journal Of Human Biology, 19, 1-19.
- Kutlu, L., Batmaz, M., Bozkurt, G., Gençtürk, N. ve Gül, A. 2007. AnnelereÇocukluklarında Uygulanan Ceza Yöntemleri İle Çocuklarına Uyguladıkları Ceza Yöntemleri Arasındaki İlişki. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 8, 22-29.
- Mackinnon, A., Henderson, A.S., & Andrews, G. (1992). Parental 'affectionless control' as an antecedent to adult depression: A risk factor redefined. Psychological Medicine, 23, 135-141.
- Onstad, S., Skre, I., Torgersen, S., & Kringlen, E. (1993). Parental representations in twins discordant for schizophrenia. Psychological Medicine, 23, 335-340.
- Parker, G. (1983). Parental overprotection: A risk factor in psychosocial development. New York: Grune and Stratton.
- Perry, B.D., Pollard, R.A., Blakley, T.L., Baker, W.L., & Vigilante, D. (1995). Childhood trauma, the neurobiology of adaptation and 'use—dependent' development of the brain: How 'states' become 'traits'. Infant Mental Health Journal, 16, 271-291.
- Perris, C. (1994). Linking the experience of dysfunctional parental rearing with manifest psychopathology: a theoretical framework. In C. Perris, W.A. Arrindeu, & M. Eisemann (Eds), Parenting and psychopathology (pp. 3-32). Chichester: John Wiley and Sons.
- Richter, J., Eisemann, M., & Richter, G. (1991). Perceived parental rearing and state versus trait aspects of adult depression. Psychopathology, 24, 25-30.
- Richter, J., Richter, G., Eisemann, M., Seering, B., & Bartsch, M. (1994). Depression, perceived parental rearing, and self-acceptance. European Psychiatry, 10, 290-296.

- Rojo-Moreno, L., Livianos-Aldana, L., Cervera-Martinez, G., & Dominguez-Carabantes, J.A. (1999). Rearing style and depressive disorder in adulthood: a controlled study in a Spanish clinical sample. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 34, 548-554.
- Schore, A. (2001). The effects of early relational trauma on right brain development, affect regulation, and infant mental health. *Infant Mental Health Journal*, 22, 201-269.
- Sher, B. (1998). *Self-esteem games: 300 fun activities that make children feel good about themselves.* (E. T. Kayran, Çev.) Ankara: Nobel Çocuk.
- Tan, H. (2000). *Psikolojik danışma ve rehberlik.* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Tiggeman, M., Winefield, H.R., Goldney, R.D., & Winefield, A.H. (1992). Attributional style and parental rearing as predictors of psychological distress. *Personality and Individual Differences*, 13, 835-841.
- Yeşil, R. ve Aydın, D. 2007. Demokratik Değerlerin Eğitiminde Yöntem ve Zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 65-84.